

Norsk RegnskapsStandard 9

Fusjon

(November 1999 - Endelig NRS november 2001, revidert oktober 2002, november 2003, desember 2004, desember 2006, oktober 2009 og november 2013)

1. Virkeområde

Denne standarden anvendes for fusjoner som nevnt i regnskapsloven § 1-9, uavhengig av om overdragende selskap har virksomhet eller ikke. Standarden angir at fusjoner skal regnskapsføres til virkelig verdi (oppkjøpsmetoden) eller kontinuitet (kontinuitetsmetoden), avhengig av fusjonens reelle innhold.

2. Norsk regnskapslovgivning

Regnskapsføring av fusjon følger av regnskapsloven §§ 4-1 første ledd nr. 1 og 5-14.

3. Definisjoner

Ulike juridiske fusjonsformer

Fusjon kan gjennomføres etter ulike juridiske strukturer:

- Det selskapsrettslig overtakende selskapet er et eksisterende selskap, og eventuelle vederlagsaksjer utstedes av dette, jf. aksjeloven/allmennaksjeloven § 13-2 første ledd.
- Det selskapsrettslig overtakende selskapet stiftes som del av fusjonsprosessen og vederlagsaksjene utstedes av dette (fusjon ved nystiftelse), jf. aksjeloven/allmennaksjeloven § 13-2 første ledd.
- Morselskap til overtakende selskap eller søsterselskap til overtakende selskap utsteder vederlagsaksjene. Slik fusjon har tre avtaleparter: morselskapet eller søsterselskapet som utsteder vederlagsaksjene, aksjonærene i det overdragende selskapet som mottar vederlagsaksjene, og det overtakende selskapet (konsernfusjon, også kalt trekantfusjon), jf. aksjeloven / allmennaksjeloven § 13-2 annet ledd.
- Fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap, jf. aksjeloven § 13-23, allmennaksjeloven § 13-24. Slike fusjoner gjennomføres uten vederlag.

- Fusjon mellom selskaper med samme eier, jf. aksjeloven § 13-24. Bestemmelsen gjelder fusjon mellom heleide datterselskaper og andre selskaper som har samme eier. Fusjon mellom selskaper med samme eier kan gjennomføres med eller uten vederlag.

Vederlagsaksjer

Vederlagsaksjer er de aksjene som utstedes som vederlag til aksjeeierne i det overdragende selskapet, jf. aksjeloven/allmennaksjeloven § 13-4.

Tilleggsvederlag

Aksjonærene i overdragende selskap kan motta "et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlaget", jf. allmennaksjeloven/aksjeloven § 13-2. Slikt tillegg kalles i denne standarden tilleggsvederlag.

Kontroll

Kontroll er makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsipper for innfusjonerte eiendeler og forpliktelser i den hensikt å oppnå fordeler.

Identisk eiersammensetning

Med identisk eiersammensetning menes i denne standarden at de fusjonerende selskapene har tilnærmet samme eiersammensetning før og etter fusjonen.

Betinget vederlag

Med betinget vederlag forstås vederlag som er betinget av, eller hvor størrelsen bestemmes av, en eller flere fremtidige hendelser.

Vertikal fusjon

En vertikal fusjon er en fusjon hvor et datterselskap og dets morselskap fusjonerer.

Horisontal fusjon

En horisontal fusjon er en fusjon som ikke er vertikal.

Oppkjøpstidspunkt

Tidspunktet for oppnåelse av kontroll benevnes oppkjøpstidspunktet.

Samme kontroll

Selskaper er under samme kontroll dersom én eier eller eiergruppe gjennom avtale eller på annen måte har kontroll i hvert av de fusjonerende selskapene både før og etter fusjonen, og kontrollen ikke er midlertidig. Kontroll kan også grunne i avtale, uavhengig av om eierskap foreligger. Fusjon mellom to heleide datterselskaper i samme konsern er eksempel på fusjon mellom selskaper under samme kontroll. Fusjonerende selskaper kan være under samme kontroll, selv om kontrollerende eier ikke er regnskapspliktig (for eksempel stat, kommune eller fysisk person).

4. Metodeanvendelse

En fusjon som er en regnskapsmessig transaksjon, jf. regnskapsloven § 4-1 første ledd nr. 1, regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden, jf. punkt 5. En fusjon som ikke er en regnskapsmessig transaksjon, regnskapsføres etter kontinuitetsmetoden, jf. punkt 6.

Konsernfusjon – fordring

I en konsernfusjon vil morselskapets fordring på det overtakende selskapet være tingsinnskuddet som gir grunnlag for kapitalforhøyelsen. Fordringens pålydende vil avhenge av om fusjonen regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden eller kontinuitetsmetoden. Regnskapsføring av utsatt skatt påvirker også størrelsen på fordringen.

Fusjon hvor oppkjøpsmetoden skal benyttes

Oppkjøpsmetoden skal benyttes på fusjon som er regnskapsmessig transaksjon.

Fusjon hvor kontinuitetsmetoden skal benyttes

Kontinuitetsmetoden skal benyttes i alle vertikale fusjoner. Kontinuitetsmetoden skal også benyttes i alle horisontale fusjoner under samme kontroll med kontroll over mer enn 90 % i hvert av de fusjonerende selskapene. Kontinuitetsmetoden skal også benyttes i fusjoner mellom selskaper med identisk eiersammensetning.

Fusjon hvor det må vurderes om oppkjøpsmetoden eller kontinuitetsmetoden skal benyttes

Ved fusjon mellom to selskaper som ikke faller innenfor de to ovenstående typetilfeller, må det vurderes om oppkjøpsmetoden eller kontinuitetsmetoden skal benyttes. Det vil eksempelvis være tilfellet for:

- Horisontal fusjon mellom selskaper under samme kontroll hvor det foreligger kontroll over 90 % eller mindre i ett eller flere av de fusjonerende selskapene.
- Fusjon mellom selskaper hvor det i fusjonen er særlige forhold som tilsier at ny verdimåling ikke nødvendigvis skal gjøres. Ett eksempel kan være hvis vederlaget som ytes ikke reflekterer underliggende virkelig verdi.

For fusjoner hvor det ikke er åpenbart om oppkjøps- eller kontinuitetsmetoden skal benyttes, må metodevalget forankres i regnskapsloven på en slik måte at regnskapsføringen av fusjonen gir et rettviseende bilde av de økonomiske realiteter i fusjonen, jf. regnskapsloven § 3-2a.

5. Oppkjøpsmetoden

Fusjon som er virksomhetskjøp, skal regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Oppkjøpsmetoden bygger på at det har funnet sted en regnskapsmessig transaksjon hvor det er oppnådd kontroll over netto eiendeler og forpliktelser. En fusjon som regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden, regnskapsføres slik at identifiserbare eiendeler og forpliktelser i det overdragende selskapet balanseføres til virkelig verdi i det fusjonerte selskapet. Goodwill anses som en residual og måles i tråd med punkt 5.4.

Oppkjøpsmetoden innebærer:

- a. Identifikasjon av overtakende part – punkt 5.1
- b. Identifikasjon av oppkjøpstidspunkt – punkt 5.2
- c. Måling og tilordning av anskaffelseskost – punkt 5.3
- d. Regnskapsføring av goodwill eller negativ goodwill – punkt 5.4

Oppkjøpsmetoden benyttes også ved fusjon med nystiftelse, hvor regnskapsmessig overtakende part viderefører sine balanseførte verdier.

Fusjoner hvor overdragende selskap ikke har virksomhet, regnskapsføres i tråd med punktene a til c ovenfor, likevel slik at det er adgang til å regnskapsføre goodwill knyttet til differansen mellom utsatt skatt målt til henholdsvis nominell verdi og nåverdi.

Kapitalforhøyelsen regnskapsføres som aksjekapital og overkurs.

5.1 Identifikasjon av overtakende part

Det skal identifiseres en regnskapsmessig overtakende part for å klarlegge hvilket selskap som skal videreføre sine balanseførte verdier. Overtakende part er det selskapet hvis eiere får kontroll over det fusjonerte selskapet. Det selskapet som utsteder vederlagsaksjer, er vanligvis også regnskapsmessig overtakende part.

I noen unntakstilfeller vil det selskapet som yter vederlag likevel være regnskapsmessig overdragende part. En slik transaksjon kalles i denne standard omvendt oppkjøp. Alle relevante faktorer og egenskaper ved fusjonen skal vurderes for å identifisere regnskapsmessig overtakende part.

Noen indikatorer ved identifisering av regnskapsmessig overtakende part er:

- a. *De relative stemmerettene i det fusjonerte selskapet*
Det selskapet hvor eierne mottar den største andelen av stemmerettene i det fusjonerte selskapet, er som regel den regnskapsmessig overtakende part. I denne vurderingen skal den faktiske stemmeretten legges til grunn.
- b. *Stor minoritetsandel samlet på en eller en gruppe eiere – spredt eierskap forøvrig*
Det selskapet hvor en enkelteier, eller en gruppe eiere, har den største stemmeandelen i det fusjonerte selskapet, og hvor de øvrige eierne ikke har stemmeandel av betydning, er som regel den regnskapsmessig overtakende part.
- c. *Sammensetning av styrende organer*
Det selskapet hvor eierne har mulighet til å velge eller avsette flertallet i styret i det fusjonerte selskapet, er som regel den regnskapsmessig overtakende part.
- d. *Sammensetning av selskapets ledelse*
Det selskapet hvor tidligere ledelse dominerer ledelsen i det fusjonerte selskapet, er som regel den regnskapsmessig overtakende part.

Fusjonen skal regnskapsføres som et omvendt oppkjøp hvis en samlet vurdering av forholdene omtalt over, tilsier at det selskapsrettslig overtakende selskap må betraktes som det regnskapsmessig overdragende selskap. Dersom det ut fra en slik samlet vurdering av indikatorene ikke entydig kan identifiseres en overtakende part, kan det legges til grunn at selskapsrettslig overtakende selskap også er regnskapsmessig overtakende selskap.

5.2 Identifikasjon av oppkjøpstidspunkt

Oppkjøpstidspunktet er tidspunktet for oppnåelse av kontroll. Regnskapsføring av fusjonen påbegynnes på oppkjøpstidspunktet

Ved en fusjon etter aksjelovgivningen, gjelder særlige beslutningsregler som strekker seg over tid. Tidspunktet partene tar stilling til overdragelse og vederlag, finner sted tidlig i denne beslutningsprosessen. En avtale om bytteforholdet innebærer imidlertid ikke at transaksjonen er gjennomført, ettersom generalforsamlingene, kreditorer og i visse tilfeller myndigheter kan utvirke at fusjonen ikke blir gjennomført.

Oppkjøpstidspunktet vil ofte falle sammen med generalforsamlingenes vedtak av fusjonen, men avhengig av forholdene ved den konkrete fusjonen kan oppkjøpstidspunktet være et annet tidspunkt. Dersom for eksempel kreditorers eventuelle innsigelser vil kunne forhindre fusjonen, må oppkjøpstidspunktet være når muligheten for eventuelle avgjørende innsigelser er borte. Dersom fusjonen er avhengig av konsesjon, vil oppkjøpstidspunktet være når konsesjonsspørsmålet er avklart.

Oppkjøpstidspunktet som følger av IFRS 3 Virksomhetssammenslutning kan alltid benyttes som oppkjøpstidspunkt etter denne standarden.

5.3 Måling og tilordning av anskaffelseskost

5.3.1 Måling av anskaffelseskost

Anskaffelseskost består av vederlag og fusjonsutgifter. Vederlaget måles på oppkjøpstidspunktet til virkelig verdi av:

- vederlagsaksjene,
- betinget vederlag, samt
- tilleggsvederlag.

Verdimåling på tidligere tidspunkt enn oppkjøpstidspunktet kan av praktiske grunner benyttes som estimat på verdiene på oppkjøpstidspunktet i de tilfeller det ikke foreligger indikasjoner på vesentlige verdiendringer i perioden mellom dette tidligere tidspunkt og oppkjøpstidspunktet.

Ved trinnvise kjøp utgjør anskaffelseskost summen av virkelig verdi av tidligere eierandeler på oppkjøpstidspunktet og anskaffelseskost på siste kjøp.

Fusjons- og emisjonsutgifter

En fusjon medfører ulike typer utgifter, som for eksempel honorar til rådgivere, verdsettelse og juridiske tjenester. Utgiftene deles inn i emisjonsutgifter og fusjonsutgifter. Emisjonsutgifter er de

utgiftene som er nødvendige for å gjennomføre emisjonen, dvs. som er direkte henførbare til emisjonen og som ellers ikke ville ha påløpt. Disse utgiftene kan omfatte utgifter til registrering, juridiske rådgivere m.v.

Emisjonsutgiftene føres til fradrag i egenkapitalen.

Det må vurderes konkret i hver enkelt fusjon hvilke utgifter som anses å være emisjonsutgifter. Vurderingen vil være skjønnsmessig. Andre utgifter enn emisjonsutgifter er fusjonsutgifter.

Betinget vederlag

Regnskapsføring og måling av betinget vederlag følger prinsippene i NRS 17 Virksomhetskjøp og konsernregnskap punkt 6.1.3.

Overtakende selskaps aksjer i overdragende selskap før fusjonen

Det overtakende selskapet kan ha aksjer i det overdragende selskapet før fusjonen uten å ha kontroll. Aksjer som det overtakende selskapet eier før fusjonen måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Dette tilsvarer regelen for regnskapsføring av trinnvise kjøp etter NRS 17 Virksomhetskjøp og konsernregnskap punkt 6.2.

Dersom tidligere eierandeler har økt i verdi, føres verdiendringen mot annen egenkapital. Er verdiendringen negativ, resultatføres denne som nedskrivning.

Et eventuelt fond for vurderingsforskjeller i overtakende selskap knyttet til aksjene i overdragende selskap, blir oppløst ved fusjonen.

Overdragende selskaps aksjer i overtakende selskap før fusjonen

Aksjer i det overtakende selskapet som det overdragende selskapet eier på tidspunkt for kontrolloppnåelse, kan benyttes som vederlag ved fusjonen. Slike aksjer er å anse som egne aksjer og kan ikke balanseføres som eiendeler, jf. regnskapsloven § 6-2 annet ledd, og kan derfor heller ikke nyttes som tingsinnskudd, jf. aksjeloven / allmennaksjeloven §§ 2-7 og 10-12 første ledd. Egne aksjer kan derfor ikke medregnes i regnskapsført verdi av tilførte nettoverdier ved vurderingen av om det er dekning for pålydende på nyutstedte aksjer.

5.3.2 Tilordning av anskaffelseskost

Anskaffelseskost tilordnes overtatte identifiserbare eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet, med goodwill som ufordelt differanse. Tilordning av anskaffelseskost skal skje i samsvar med prinsippene i NRS 17 Virksomhetskjøp og konsernregnskap punkt 6.1.4.

5.3.3 Omvendt oppkjøp

I et omvendt oppkjøp skal eiendeler og forpliktelser i det selskapsrettslig overtakende selskapet regnskapsføres som overdratte eiendeler og forpliktelser. Dette innebærer verdimåling til virkelig verdi og identifikasjon av eventuell goodwill i det selskapsrettslig overtakende selskapet. I et omvendt oppkjøp vil ikke aksjevederlaget i dette tilfellet gi et mål på verdien av overdragelsen. Det er aksjene i det selskapet som utsteder vederlagsaksjene (det regnskapsmessig overdragende selskapet), som representerer verdien på det som anses som overdratte eiendeler og forpliktelser.

Verdien av disse aksjene kan måles på ulike måter. I et omvendt oppkjøp vil det ofte kunne være mest pålitelig å måle verdien av det regnskapsmessig overdragende selskapet ved en implisitt beregning basert på en verdivurdering av det regnskapsmessig overtakende selskapet.

Egenkapitalens størrelse i det fusjonerte selskapet er upåvirket av den juridiske strukturen som er valgt for gjennomføring av oppkjøpet. Omvendt oppkjøp skal føres slik at egenkapitalens sammensetning i det regnskapsmessig overtakende selskapet etter fusjonen blir som om dette hadde vært selskapsrettslig overtakende. Dette innebærer at

- Aksjekapital i det selskapsrettslig overtakende selskap blir bestemt av den vedtatte kapitalforhøyelsen.
- Annen innskutt egenkapital og annen egenkapital skal normalt tilsvare annen innskutt egenkapital og annen egenkapital i det regnskapsmessig overtakende selskapet før fusjonen.
- Overkurs bestemmes residualt.

5.4 Regnskapsføring av goodwill eller negativ goodwill

Regnskapsføring av goodwill eller negativ goodwill skal følge prinsippene i NRS 17 Virksomhetskjøp og konsernregnskap punkt 6.1.6, 7.2.2 og 7.2.3.

5.5 Foreløpig fastsettelse av verdier ved førstegangsinnregning

Foreløpig fastsettelse av verdier ved førstegangsinnregning skal følge prinsippene i NRS 17 Virksomhetskjøp og konsernregnskap punkt 6.1.7.

6. Kontinuitetsmetoden

Regnskapsføring av fusjon etter kontinuitetsmetoden innebærer at

- a. eiendeler og forpliktelser i det overdragende selskapet videreføres med de verdiene de er balanseført til i dette selskaps regnskap (selskapskontinuitet), eller
- b. eiendeler og forpliktelser i det overdragende selskapet videreføres med de verdiene de er balanseført til i konsernregnskapet til overtakende selskap (konsernkontinuitet).

I en fusjon mellom morselskap og deleid datterselskap skal ny måling av goodwill gjennomføres på eierandel overtatt i fusjonen dersom goodwill forut for fusjonen kun er oppført med majoritetens andel, jf. NRS 17 Virksomhetskjøp og konsernregnskap. Det er likevel adgang til ikke å foreta ny måling av goodwill for de eierandelene som er eid av selskaper i samme konsern.

I fusjon som regnskapsføres etter kontinuitetsmetoden resultatføres fusjonsutgiftene. Emisjonsutgifter føres til fradrag i egenkapitalen, jf. punkt 5.3.1.

Ved fusjon med vederlag måles kapitalutvidelsen til regnskapsført verdi av overtatte nettoeiendeler målt til selskapskontinuitet eller konsernkontinuitet etter reglene som følger av punkt 6.5.

6.1 Tidspunkt for regnskapsføring

En fusjon som regnskapsføres etter kontinuitetsmetoden kan regnskapsføres fra hvilken som helst dato i regnskapsåret, dog ikke senere enn aksjelovgivningens ikrafttredelsestidspunkt. Fusjoner mellom selskaper under samme kontroll kan likevel ikke regnskapsføres før eiers kontroll ble etablert.

6.2 Horisontal fusjon

Horisontal fusjon, herunder konsernfusjon, regnskapsføres til selskapskontinuitet.

6.3 Vertikal fusjon

Ved fusjon mellom morselskap og datterselskap skal konsernverdiene knyttet til overdragende selskap videreføres i samsvar med punkt 6 b ovenfor. Av forenklingshensyn tillates selskapskontinuitet med mindre regnskapsmessig overtakende selskap utarbeider konsernregnskap som rapporteres til Regnskapsregisteret og som omfatter selskapet som innfusjoneres.

Eierandeler som overdragende selskap har i datterselskap, tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet, tilordnes ved konsernkontinuitet overtakende selskaps implisitte anskaffelseskost på disse eierandelene (justert for eventuelle kapitalendringer i eierperioden). Beløpet kan likevel ikke overstige virkelig verdi.

6.4 Fusjon som av andre årsaker ikke anses å være en regnskapsmessig transaksjon

Dersom en fusjon av andre årsaker ikke kan anses å være en regnskapsmessig transaksjon som gir grunnlag for ny verdimåling, regnskapsføres fusjonen til selskapskontinuitet. Ett eksempel kan være fusjon mellom borettslag.

6.5 Egenkapitalføringen ved fusjonen

Egenkapitalføringen ved fusjonen vil avhenge av om det er en vertikal eller en horisontal fusjon.

6.5.1 Horisontal fusjon

Ved regnskapsføring av horisontal fusjon skal egenkapitalens sammensetning i størst mulig grad videreføres slik den var i de fusjonerende selskapene før fusjonen. Dette innebærer at:

- Overkurs korrigeres slik at aksjekapital og overkurs i det fusjonerte selskapet er lik summen av aksjekapital og overkurs i de fusjonerende selskapene før fusjonen, likevel slik at overkurs ikke kan være mindre enn null.
- Annen innskutt egenkapital i det fusjonerte selskapet er summen av annen innskutt egenkapital i de fusjonerende selskapene.
- Fond for vurderingsforskjeller er summen av fond for vurderingsforskjeller i de fusjonerende selskapene. Avsetning til fond for vurderingsforskjeller knyttet til gjensidig aksjeeie blir oppløst ved fusjonen.
- Annen egenkapital (opptjent) korrigeres residualt

Horisontal fusjon uten vederlag

Egenkapitalens sammensetning blir som beskrevet i forrige avsnitt.

Horisontal fusjon med vederlag

Balanseført verdi av overdratte eiendeler og gjeld og nominell kapitalforhøyelse i overtakende selskap er uavhengige størrelser. Det vil normalt være en differanse mellom disse to størrelsene. Denne differansen kalles kontinuitetsdifferanse.

Positiv kontinuitetsdifferanse fordeles forholdsmessig slik at egenkapitalens sammensetning blir mest mulig lik slik den var i de fusjonerende selskapene før fusjonen, jf. prinsippene beskrevet over.

Dersom overtakende selskap eier aksjer i det overdragende selskapet, representerer disse andel av egenkapitalen i det overdragende selskapet og skal elimineres mot disse aksjenes andel av de enkelte egenkapitalpostene. Som et tillatt alternativ er det adgang til å eliminere slike aksjer mot annen egenkapital.

Ved konsernfusjon som regnskapsføres etter kontinuitetsmetoden, vil kontinuitetsdifferansen oppstå i det selskapet som utsteder vederlagsaksjene. Prinsippet om tilnærmet videreføring av egenkapitalens sammensetning skal da ta utgangspunkt i egenkapitalens sammensetning før fusjonen i dette selskapet og i det overdragende selskapet.

Tilleggsvederlag går til fradrag ved måling av kapitalutvidelsen.

6.5.2 Vertikal fusjon

Vertikale fusjoner uten vederlag (konsernkontinuitet eller selskapskontinuitet jf. punkt 6.3)

Differansen mellom morselskapets balanseførte verdi av aksjer i datterselskapet og datterselskapets netto regnskapsførte verdi i konsernregnskapet ved konsernkontinuitet (i selskapsregnskapet ved selskapskontinuitet) føres mot annen egenkapital i det fusjonerte selskapet. Fond for vurderingsforskjeller regnskapsført i datterselskapet skal likevel videreføres som fond for vurderingsforskjeller i det fusjonerte selskapet. Videreføring av fond for vurderingsforskjeller baseres på morselskapets kostpris (den verdien som morselskapet har tilordnet aksjer som overdragende datterselskap eier). Alternativt kan videreføringen baseres på datterselskapets kostpris.

Fond for vurderingsforskjeller knyttet til gjensidig aksjeeie, blir oppløst ved fusjonen.

Vertikale fusjoner med vederlag

Differansen mellom morselskapets balanseførte verdi av aksjer i datterselskapet og morselskapets andel av datterselskapets netto regnskapsførte verdi i konsernregnskapet ved konsernkontinuitet (i selskapsregnskapet ved selskapskontinuitet) føres mot annen egenkapital i det fusjonerte selskapet. Fond for vurderingsforskjeller regnskapsført i datterselskapet skal likevel videreføres som fond for vurderingsforskjeller i det fusjonerte selskapet. Videreføring av fond for vurderingsforskjeller baseres på morselskapets kostpris (den verdien som morselskapet har tilordnet aksjer som overdragende datterselskap eier). Alternativt kan videreføringen baseres på datterselskapets kostpris.

Fond for vurderingsforskjeller knyttet til gjensidig aksjeeie, blir oppløst ved fusjonen.

Ved rettet kapitalutvidelse mot minoritetsaksjonærer er kapitalinnskuddet minoritetens andel av datterselskapets netto regnskapsførte verdi i konsernregnskapet ved konsernkontinuitet (i selskapsregnskapet ved selskapskontinuitet), samt minoritetens andel av goodwill dersom konsernkontinuitet benyttes og goodwill forut for fusjonen kun er oppført med majoritetens andel, med fradrag for eventuelle emisjonsutgifter. Kapitalutvidelsen vil således bestå av:

- minoritetens andel av datterselskapets netto regnskapsførte verdi i konsernregnskapet ved konsernkontinuitet (i selskapsregnskapet ved selskapskontinuitet), med fradrag for eventuelle emisjonsutgifter
- minoritetens andel av goodwill målt til virkelig verdi (ved konsernkontinuitet når goodwill ikke er regnskapsført til 100 prosent før fusjonen):

Måling av ny goodwill kan unnlates ved rettet kapitalutvidelse mot konserninterne minoritetsaksjonærer.

Tilleggsvederlag går til fradrag ved måling av kapitalutvidelsen.

Kapitalutvidelsen føres mot aksjekapital og overkurs.

Når et morselskap fusjonerer inn i et datterselskap, har dette likhetstrekk med omvendt oppkjøp. Morselskapets aksjer i datterselskapet benyttes som fusjonsvederlag til morselskapets aksjonærer. Aksjevederlag ut over dette fremskaffes ved kapitalforhøyelse i datterselskapet med grunnlag i øvrige eiendeler og gjeld som overdras fra morselskapet. Aksjekapital i det selskapsrettslig overtakende selskap blir bestemt av den vedtatte kapitalforhøyelsen. I fusjonsbalansen videreføres verdiene i konsernregnskapet. Av forenklingshensyn tillates selskapskontinuitet etter de samme kriteriene som angitt i punkt 6.3. På samme måte som i et omvendt oppkjøp, settes overkurs slik at egenkapitalens fordeling så langt som mulig blir slik den ville ha blitt, om morselskapet hadde vært selskapsrettslig overtakende.

7. Noteopplysninger

For fusjon regnskapsført etter oppkjøpsmetoden skal følgende opplysninger gis:

- a. Navnet på og beskrivelse av det eller de selskapene som er overtatt i fusjonen.
- b. Oppkjøpstidspunkt.
- c. Opplysning om at fusjonen er regnskapsført etter oppkjøpsmetoden.
- d. Anskaffelseskost, beskrivelse av vederlaget, herunder betinget vederlag. I note som spesifiserer egenkapitalendringer (jf. regnskapsloven § 7-25) skal vederlaget fremgå brutto.
- e. Goodwill og negativ goodwill, jf. regnskapsloven §§ 7-12 og 7-14.
For goodwill omfatter dette opplysninger om avskrivningsplan. Dersom goodwill avskrives over mer enn fem år, skal grunnlaget for anslaget på økonomisk levetid beskrives. Det skal dessuten gis begrunnelse for avskrivning etter andre prinsipper enn lineær avskrivning. For negativ goodwill skal det gis opplysninger om resultatføring.
- f. Vurdering av utsatt skatt.

- g. Dersom fastsettelsen av verdier ved førstegangsinnregning bare er foreløpig, må det opplyses om dette.
- h. Ved etterfølgende justering av tilordningen av anskaffelseskost og/eller anskaffelseskost skal justeringene opplyses om og forklares.

For fusjon regnskapsført etter kontinuitetsmetoden skal følgende opplysninger gis:

- i. Navnet på og beskrivelse av de selskapene som er innfusjonert.
- j. Opplysning om og begrunnelse for regnskapsføring etter kontinuitetsmetoden, jf. regnskapsloven § 7-2 og om det er brukt selskaps- eller konsernkontinuitet.
- k. Beskrivelse av vederlaget. Det skal opplyses hvor stor andel aksjevederlaget utgjør av stemmeberettiget kapital.

8. Sammenligningstall og proforma informasjon

Ved fusjoner regnskapsført etter oppkjøpsmetoden, skal sammenligningstallene ikke endres. Sammenligningstallene skal være det regnskapsmessig overtakende selskapets regnskap for foregående år.

Ved fusjoner regnskapsført etter kontinuitetsmetoden, er det adgang til å omarbeide sammenligningstallene, forutsatt at de fusjonerende selskapene har vært under samme kontroll i perioden det avlegges sammenligningstall for. Dersom fusjonen medfører behov for prinsippharmonisering, må sammenligningstallene omarbeides tilsvarende.

Ved fusjoner regnskapsført etter oppkjøpsmetoden, skal det gis opplysninger som muliggjør sammenligning med tidligere årsregnskap. Dette innebærer som et minimum at det må opplyses om proforma salgsinntekter for hele inneværende år og fjoråret som om fusjonen hadde skjedd fra begynnelsen av sammenligningsperioden.

9. Ikrafttredelse – overgangsregler og endringer i andre standarder

Denne standard får anvendelse på fusjoner hvor fusjonsplan vedtas 1. januar 2010 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt.

Ved ikrafttredelse endres følgende regnskapsstandarder:

NRS 15A Aksjebasert betaling – punkt 1, nytt siste avsnitt: ”Denne regnskapsstandard regulerer ikke regnskapsføring av fusjoner som nevnt i regnskapsloven § 1-9. Disse reguleres av NRS 9 Fusjon”.

EKSEMPEL - Omvendt oppkjøp

Eiendom AS er det selskapsrettslige overtakende selskapet i en fusjon med Drift AS. Det er imidlertid eierne i Drift AS som får kontroll over den fusjonerte virksomheten. Drift AS betraktes derfor som det regnskapsmessig overtakende selskapet.

Det er merverdier på 150 (netto etter skatt) i Eiendom AS utover balanseført egenkapital på 250, slik at virkelig verdi på Eiendom AS er 400.

Det er merverdier på 200 i Drift AS utover balanseført egenkapital på 400, slik at virkelig verdi på Drift AS er 600.

Basert på virkelig verdi av henholdsvis Eiendom AS og Drift AS må Eiendom AS øke sin aksjekapital med 150 til 250 i forbindelse med fusjonen med Drift AS.

Nedenfor illustreres balansen i de to selskapene på fusjonstidspunktet, fusjonsposterene og balansen i det fusjonerte selskapet:

	<i>Eiendom AS</i>	<i>Drift AS</i>	<i>Fusjonsposter</i>	<i>Eiendom AS fusjonert</i>
Eiendeler	250	400	+150	800
Innskutt kapital				
Aksjekapital	100	125	+25	250
Overkurs	50	75	+225	350
Annen egenkapital	100	200	-100	200

Eksemplet viser hvordan overkurs framstår som en salderingspost («bestemt residualt»). Aksjekapitalen bestemmes av bytteforhold, mens «annen egenkapital» bestemmes med utgangspunkt i den kapitalen som er opptjent i det regnskapsmessige overtakende selskap (Drift AS). Resten er overkurs. Gjennom fusjonen øker den balanseførte egenkapitalen i Drift AS med hele verdien av Eiendom AS ($250 + 150 = 400$), og derved blir den samlede egenkapitalen etter fusjonen 800.

EKSEMPEL - Fusjon med heleid datter, hvor datter er et eget holdingselskap

Merverdianalyse ved kjøp av M

Kostpris aksjer i M	400
EK i M på oppkjøpstidspunktet	200
Merverdi aksjer i D	200

	MM	M	Fusjons-posteringer	MM etter fusjonen
Aksjer i M	400		-400	0
Aksjer i D		300	200	500
OM	500	200		700
	900	500		1200

AK	100	100	-100	100
OK	100	0		100
Annen EK	500	200	-100	600
Gjeld	200	200		400
	900	500		1200